

04.12.2015

VVTDno-2015-454

YHDENVERTAISUUS**VALTUUTETTU**

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Sisäministeriö

kirjaamo@intermin.fi

Lausuntopyyntö 21.10.2015

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto liittyen ehdotukseen hallituksen esitykseksi henkilökorttilaiksi ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista siten kuin sanotussa laissa säädetään sekä yleisesti edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää. Valtuutettu toimii myös kansallisena ihmiskaupparaportoijana ja valvoo ulkomaalaisten maastapoistamista. (*Laki yhdenvertaisuusvaltuutetusta 3 §, 1326/2014*).

Lausunto

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua pyydettyssä asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää ehdotusta hallituksen esitykseksi erittäin tervetulleena ja tarpeellisena. Yhdenvertaisuusvaltuutetulle (ent. vähemmistövaltuutettu) on vuosien varrella tehty lukuisia kanteluita liittyen Suomessa vakinaisesti asuvien ulkomaalaisten henkilöllisyyden todentamiseen liittyviin ongelmiin.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemyksen mukaan kyseessä oleva ehdotus hallituksen esitykseksi korjaisi yhden merkittävän ongelma liittyen ulkomaalaisten henkilöllisyyden todentamiseen ja siten mahdollistaisi Suomessa vakinaisesti asuvien ulkomaalaisten paremman pääsyn pankki- ja verkkopankkipalveluiden ja sitä kautta muiden vahvaa tunnistautumista edellyttävien sähköisten palveluiden piiriin.

Ilman luotettavaa henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa Suomeen saapuneiden ihmisten lukumäärä on jo nyt merkittävä eikä ole olemassa erityisiä syitä olettaa, että heidän lukumääränsä vähenisi tulevien vuosien aikana. Vastaavasti vahvaa tunnistautumista edellyttävien sähköisten palveluiden määrä kasvaa, joten yhteiskunnallisen osallisuuden ja toimintamahdollisuuksien mahdollistamiseksi ja kotoutumisen edistämiseksi lausuntopyyntöön liittyvä ehdotus hallituksen esitykseksi on välttämätön.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu nostaa tässä yhteydessä esiin vielä seuraavia huomioita.

Lausuntopyyntöön liittyvän ehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa 14 §:n kohdalla todetaan, että: *"Kotikunnan voi kuitenkin joissain tilanteissa saada myös henkilö, jolla ei ole oleskelulupaa, minkä vuoksi henkilökorttilakiin on tarpeen sisällyttää tarkemmat säännökset."* Tämän merkitys ei aukene, sillä lauseessa jää epäselväksi, millaisissa tilanteissa kotikunnan voi saada ilman oleskelulupaa. Kirjausta olisi hyvä muuttaa tältä osin informatiivisemmaksi.

Ehdotuksessa hallituksen esitykseksi (s. 25) todetaan, että: *"Ulkomaalaisen henkilökorttia ei myönnettäisi niille ulkomaalaisille, joilla olisi ainoastaan tilapäinen oleskelulupa. Lähtökohtaisesti kyse olisi tällöin sellaisista ulkomaalaisista, joilla on ennestään matkustusasiakirja, jolla he voisivat asioida tarvittaessa."* Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa tässä yhteydessä, että pankkien käytänteet vaihtelevat siinä, minkä maan passin he hyväksyvät luotettavaksi henkilöllisyyden tunnustamisasiakirjaksi. Tältä osin olisi tarpeellista pyrkiä viranomaistoimin mahdollistamaan palvelun tarjoajille (mm. pankeille) keinovalikoima, jolla toimijat pystyisivät tarvittaessa varmistamaan passin ja sen tietojen oikeellisuuden.

Lisäksi yhdenvertaisuusvaltuutettu nostaa esiin lausuntopyyntöön liittyvän ehdotuksen heikkoutena sen, että ulkomaalaisen henkilökorttia ei myönnettäisi sellaiselle henkilölle, joka on saapunut maahan ilman matkustusasiakirjaa, ja jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa.

Kokemuksen mukaan edellä mainitut henkilöt jäävät usein Suomeen, koska he saapuvat lähtömaista kuten Irak, Afganistan ja Somalia. Maissa vallitseva tilanne tekee usein palautuksen mahdottomaksi. Kahden vuoden jälkeen tilapäinen oleskelulupa muutetaan pysyväksi oleskeluluvaksi. Yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemyksen mukaan kahden vuoden "karenssi" esimerkiksi verkkopankkitunnuksien saamiselle ei ole tarkoituksenmukaista. Käytäntö ei ole omiaan tehostamaan näiden henkilöiden kotoutumista. Yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemyksen mukaan kyseessä olevaa ehdotusta hallituksen esitykseksi tulisi muuttaa siten, että tilapäisellä oleskeluluvalla maassa oleskelevat henkilöt olisivat myös oikeutettuja ulkomaalaisen henkilökorttiin.

Lopuksi yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa vielä pitävänsä tärkeänä, että kyseessä oleva lakihanke saatetaan voimaan nopealla aikataululla.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kirsi Pimiä

Ylitarkastaja

Mikko Joronen

Liitteet -

Jakelu -

Tiedoksi -